

Ji Serdema Rêvebiriya Mîr Şerefê Rojkî Çend Dokûment

Some Documents
from Mir Sharaf Rojkî's Emirate

Yusuf BALUKEN*

Genre/Cure:

Research Article/ Gotara
Lêkolînî

Received/ Hatîn:

15/11/2021

Accepted/ Pejirandin:

08/12/2021

Published/ Weşandin:

28 /12/2021

ORCID:

0000-0003-3077-4923

Plagiarism/Întihal:

This article has been reviewed by at least two referees and scanned via ithenticate plagiarism website./ Ev gotar herî kêm ji aliyê 2 hakeman ve hatiye nirxandin û di malpera întihalê ithenticate re hatiye derbaskirin.

* Dr., **Zanîngeha Yozgat Bozokê, Fakulteya Îlahiyatê, Dîrok û Hunera Îslamê, Yozgat Bozok** University, Faculty of Theology, Yozgat, Turkey, e-mail: yusufbaluken@gmail.com

KURTE:

Di vê xebatê de çend dokûmentên girîng ên ku bi serdema mîrê Bedlîsê Mîr Şerefê Rojkî (1508-1533) re têkildar in tene pêşkêşkirin û der heqê wan de zanînen heyî tene nirxandin. Di nav van dokûmentan de kêlikên mezê Mîr Şerefê Rojkî, diraveke zîv ku ji aliyê wî ve hatiye çapkirin û wêneya Mîr Şerefê Rojkî ku ji aliyê neviyê wî Şerefexanê Bedlîsî ve di *Şerefnameyê* de çêkiriye tê ber çavan. Di dawiyê nivîsarê de şecereya mîrên Rojkan û endamên vê malbatê hatiye dayîn.

Peyvên Sereke: Bedlîs, Mîrektiya Rojkan, Mîr Şerefê Rojkî, diravên Kurdan.

ABSTRACT:

This work presents some important documents related to the period of Bedlis Prince Mîr Şerefê Rojkî (1508-1533) and evaluates the existing knowledge about them. These documents include headstone of the tomb of Mîr Şerefê Rojkî, a silver coin printed by him and a portrait of Mîr Şerefê Rojkî by his grandson Şerefexanê Bedlîsî which he drew in Şerefname. At the end of the article is a list of Rojkan princes and members of this family.

Keywords: Bedlis, Rojkan Emirate, Mîr Şerefê Rojkî, coin of Kurds.

1. DESTPÊK

Di dîroka gelê Kurd de serdema herî temendirêj bêguman serdema mîrektiyan e. Bi dehan mîrektî li ser axa Kurdistanê ava bûne û ji aliyên civakî, olî, zimanî, edebî, cil û bergan, avahîsazî û wekî dinê bandor li ser çand û kevneşopiya Kurdan çêkirine. Mîrektiye Kurdan bi piranî rêxistinbûnên eşîretî û herêmî ne.

Bêgûman Mîrektiya Rojkan ji piraniya mîrektiyan Kurdan pêşdetir e. Jixwe navê Mîrektiya Rojkan di heman demê de ji bo lihevkirina eşîrên derûdora warê Bedlîsê di nav rojekî de peyda bûye. Di rojê de nêzikê bîst û çar qebîleyên herêma Bedlîsê civiyan û konfederasyonêke sîyasî ava kirin. Ew eşîretana ji du şaxan pêk dihatin. Nîviya wan eşîretan Bilbasî û yên din ji Qewalîsî bûn. Pêşengî û rêvebiriya eşîrê daîma di destê malbata Ziyadînan de bû ku di dîroka Kurdan de bi navê Mîrên Rojkî nav lê dibin (Bedlîsî, 1930: 467).

2. DIRAVÊ MÎR ŞEREFÊ ROJKÎ

Wexta ku em li mîrektiye Kurdan yê serdema navîn dinêrin bi sê cûre rêvebirî derdikevin pêşya me. Cûreyên ewil û yê herî balkêş mîrektiye serbixwe yê mîna Rojkan li Bedlîsê, Behdînan li Amêdiyeyê, Şenbo li Hekarîyê, Bohtan li Cizîrê, Erdelan li Sineyê û Melîkan li Heskîfê ne. Hin rêvebirên van mîrektiyan ji aliyê desthilatdarî ve gîhaştine asta hikumdarên serdest û li gor şert û mercên serdemên xwe jî diravên zîv û sifir/paxir dane çapkirin, xutba roja îne jî ser navên xwe dane xwendin û ya herî girîng jî ji aliya xelîfeyên Ebasiyan bo meşrûiyetê beratên rêvebiriye dihate şandin (el-Umerî, 1988: 54-55; İbn Nazirî'l-Ceyş, 1987: 75; el-Hemawî, 2005: 311; es-Sehmawî, 2009: 761-762; el-Esqelanî, 1994: 19).

Yek ji wan mîrektiye serbixwe Mîrektiya Rojkan bû û ji bo meşrûiyeta xwe li ser navê xwe diravên zîv dane çapkirin. Dema nivîsên li ser vî diravê zîvîn bi hûrgilî hate xwendin, wê çaxê derket holê ku dirav li ser navê Mîr Şeref e û di bajarê Bedlîsê de hatiye çapkirin. Di şecereya mîrên Rojkan de bi navê Şeref çend mîr henin. Vê carê pirsiyareke din tê pêşya me: Kîjan Mîr Şerefi ev dirav çap kiriye.?

Beriya çendekî em li ser malpera numîzmatîkê ya navnetewî rastî vî diravî hatin.1 Lê kuratorên malperê li gor hin taybetiyên diravê, di nav diravên Aqqoyûniyan û li ser navê “Qasim Padîşahî” ve qeyd kiribûn. Piştî lêkolînekê berfireh me dît ku nivîsên ku li ser diravê nivîsî bûn tu tîkiliya xwe bi Aqqoyûniyan re tune. Heta niha çend nimûneyên diravên mîrektiya Rojkan gîhaştine ber destan û di muzexaneyên cîhanê de tene parastin (Parlak, 2007: 143-147; Perk-Öztürk, 2007: 171-174; Album, 2011: 252). Lê diravê ku aniha tê pêşkêşkirin di nav wan de tune û heta niha jî nehatiye zanîn û dîtîn. Ji taybetiyên diravê bi şêkl, nivîs û leqeban tê famkirinê ku yê dirav daye çapkirin Mîr Şeref e û hevçaxê Şah İsmailê Sefewî û Siltan Selîmê Osmanî ye. Der barê malbat, desthilatdarî û serpêhatiyên wî de çavkaniyê sereke bêguman kitêba neviyê wî Şeref Xanê Bedlîsî *Şerefname* ye.

Di serdema Aqqoyûniyan de di navbêna Mîr Şeref û pismamê wî Mîr İbrahim de tîkoşîneke dijwar li ser revebiriya Bedlîsê derket. Di dawiyê Mîr Şeref çû ser text û bû mîrê Rojkan. Ev diravê ku aniha tê pêşkêşkirin bi ihtimaleke mezin di destpêka mîrektiya wî de hate çapkirin. Mîr Şeref di temenekî ciwan de derket ser text, nêzikî 30 sal mîrektî

1 - <https://www.zeno.ru/showphoto.php?photo=92631>; *dîroka tégîhiştinê*, 14.11.2021.

kir û di sala 940/1533 de li dora 50 salî ya xwe ji aliyê Osmaniyan ve hat qetilkirin û çû rehmetê (Bedlîsî, 1930: 527-562).

Heta serdema Osmaniyan mîrên Rojkan serxwebûniya xwe parastibûn û wek nîşaneyê desthilatdariya xwe jî diravên zîv li ser navên xwe dabûn çapkirin. Piştî şerê Çildêranê Tirk bûn desthilatdarê Kurdistanê û li navendên mîrekiyên Kurdan de dirav êdî li ser navê siltanên Osmaniyan dihat çapkirinê. Lewma ev dirav nimûneya herî dawî ya mîrekiya Rojkan e.

Dirav di meha Gulana sala 2005an de li bajarê Rusyayê Petersburgê hatiye dîtin. Madena diravê zîv e. Bi xeteke vekirî nivîs hatiye nivîsandin. Li ser diravê dîroka çapê mixabin tune. Giraniya diravê 4.6 gram û sitûriya wê jî nêzikî 20 mm. ye.

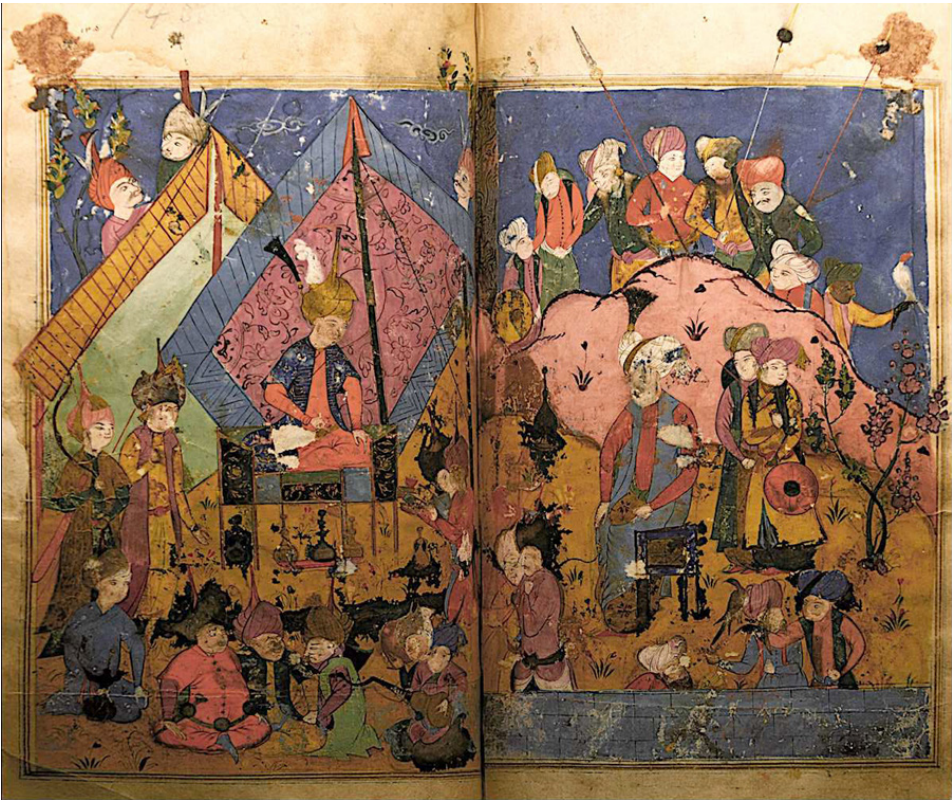
<p>أمير أعظم أعدل أكرم مير شرف خلد الله ملكه ضرب بتليس</p>	<p>لا إله إلا الله محمد رسول الله أبو بكر عمر عثمان علي</p>
--	---

Nivîsên erebî yên ku li ser her du aliyên diravê: Li aliyê çepê yê diravê îbareya “Mîrê mezin, hêja û dadger Mîr Şeref -Xwedê milkê wî berdewam bike- ev dirav li Bedlîsê çap bû” hatiye nivîsandin û neqîşandin. Li aliyê rastê jî Kelîmeya Tewhîdê “La îlahe illallah, Muhammedun Resûlellah” û navê çar xelîfeyên ewil yên misilmanan “Ebûbekir, Umer, Usman, Elî” hatiye neqîşandin.

3. WÊNEYA MÎR ŞEREFÊ ROJKÎ

Mîr Şeref piştî bû rêvebirê eşîreta Rojkan li Kurdistanê rewşeke nû peyda bû. Dewleta Aqqoyûniyan hilweşiya û di dewsa wan de Şah Îsmail dewleta Sefewiyan ava kir. Di dest-

pêkê de kurd bi Şah Îsmâil re li hev hatin û hin têtikîlî danîn. Mîrê Heskîfê Melîk Xelîlê Eyûbî bi xwişka Şah Îsmâil re zewicî. Demek şûnda Tirkmenên Qizilbaş bûn rêvebirên Kurdistanê û li ser mîrektiyên Kurdan zilm û zordarî meşandin. Dijber vê zilmê mîrên kurdan bi piştgiyariya Osmanîyan li ser axa xwe serî hildan. Piştî şerê Çildêranê bi dewleta Osmanî re peyman çêkirin. Lê mixabin Osmanî bi peymana xwe re sadiq neman û hin mîrên Kurdan eleqeya xwe qut kirin. Yek ji wan jî Mîr Şerefê Rojkî bû. Mîr Şeref berê xwe da Sefewîyan û di sala 1532 li bajarê Xelatê bi Şah Tehmaspê Sefewî re civiyan. Ev civîn ji aliyê nêviyê wî Şerexanê Bedlîsî ve di pirtûka wî ya navdar *Şerefnameyê* de bi minyatûrekê hatiye nişandan. Wexta ku em li minyatûrê dinêrin dibînin ku li aliya çepê Şah Tehmaspê Sefewî li ser textê xwe rûniştiye û li aliya rastê jî Mîr Şeref li ser textê xwe rûniştiye. Cil û belgên Sefewîyan û yê Kurdan ji hev cuda ne (Yûsuf, 1991: 92-99; Mohamad, 2016: 118-121).

(Bodleian Library, MS. Elliot 332 rp. 144b-145a)

4. KÊLIKÊN MEZELÊ MÎR ŞEREFÊ ROJKÎ Û NIVÎSÊN LI SER WAN

Lihevhatina Mîr Şerefê Rojkî li zora Osmanîyan çû. Bi dek û fesadiyên hin paşayên Osmanîyan Mîr Şeref di Îlona 1533 de hat qetilkirin û şehîd ket. Bo cinazê wî ji aliya hevîna wî Şah Beygî Xatûn keça Elî Begê Sasonî ve li kêleka mizgefta Şerefiye kunbedek hat avakirin û di vê gorê de hat veşartin. Aniha li vê goristanê endamên malbata wî jî veşartî ne. Mixabin hin kêlikên mezelan texrîb bûne û vê taliye temîr bûne lê dîsa jî ne wek şeklên xwe yên eslî ne.

Ev kêlikên din jî divê bên xwendin û li gor van zanînen nû dîroka malbatê bê nivisandin. Piştî Mîr Şeref, nêviyê wî Şerefxanê Bedlîsî jî ji aliya Osmanîyan ve hat kuştin. Lê gora wî nediyar e. Nêviyê Şerefxan Ebdal Xan jî bi heman şeklî hat kuştin. Qebra wî jî nediyar e. Ev aqûbet her hatiye serê vê malbatê xwedî giravê. Bi vê xebatê qet nebe kêlikên qebra Mîr Şeref hat zanîn, piştê jî bi zanînen ku dê di paşerojê de peyda bibin dîroka mîrekiyê Rojkan zelaltir dibe.

<p>اللهم اغفر وارحم على ساكن هذا المرقد ومشهد السعيد الشهيد المرحوم المظلوم المقتول سلالة الأمراء العظام و السلطين الكرام الأمير الكبير العادل الكامل الفاضل أمير شرف الملة والدين بن المرحوم أمير شمس الدين الروشي قتل في شهر صفر سنة أربعين وتسعمائة رحمه ربه</p>	
---	--

	<p>القبر صندوق العمل عمل أحمد ابن حسين الأخطاي شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ</p>
---	--

Kêlikê serî de ev nivîs heye: “Ya Ellah, tu niştecihê vê gorê bibexşînî, rehme lê kî! Ev mîrovê baş, qetil bûye, mezlûm û şehîd e, ji nesla mîrekên giregiran û siltanên qedirbilindan tê, mîrekî mezin e, hêja û xwedî dad e. Ev mîr Şerefeddînê kurê Emîr Şemseddînê Rojkî ye, di meha Saferê ya sala nehsed û çilî de hatiye kuştin. Ya Rebbî rehma xwe li wî ke.” Kêlikê

pî de jî gotina “*Gor sendûqa emelan e*”, navê hostayê gorê *Ehmed kurê Husênê Exlatî* û ji Qurana pîroz ji sûreya Alî İmranê ayeta 18. heye. Li derûdora gora Mîr Şerefê Rojkî hin çarînên Farisî hene ku piştî lêkolînê hat fam kirin ku çarînek ya helbestvanê navdar Umer Xeyyam e2 û ya din jî ya helbestvanê bi navê Emîrşahê Sebzewarî (m. 857/1453) ye.3 Naveroka van çarînan de ji bêbextiya çerxa felekê gilî û gazinc heye.

ای چرخ فلک خرابی از کینه تست
بیدادگری عادت دیرینه تست
ای خاک اگر دل تو را بشکافند
بس گوهر قیمتی که در سینه تست

در ماتم تو دهر بسی شیون کرد
لاله همه خون دیده در دامن کرد
گل جیب قبای ارغوانی بدرید
قمری نمد سیاه در گردن کرد

Hêviya me eve ku bi van dokûmentan hindik be jî dîroka mîrektiyê zela biba. Bi

2 - <https://ganjoor.net/khayyam/robaee/sh12>, dîroka têgihîştinê, 14.11.2021.

Tercumeya Kurdî:

Ey çerxa felekê xerabî ji kîn û dijminatîya te ye

Bêdaletî şewaza kevnara te ye

Ey ax, eger sînga te biqelêşin

Pir gewherên bi qîmet di himbêza te de ne

3 - <https://ganjoor.net/shahi/divan/robaee/sh6>, dîroka têgihîştinê, 14.11.2021.

Tercumeya Kurdî:

Di şîna te de dinya gelek girîya

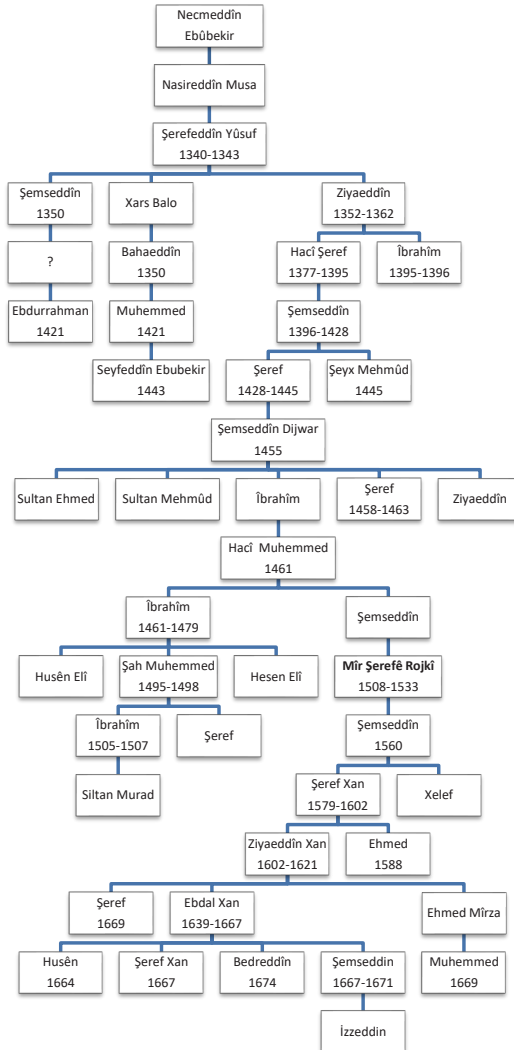
Lale hêstirên xûnî bera dawa xwe kir

Gulê berîka qeftanê erxewanî çirand

Qumrî kulavê reş bi gerdena xwe ve kir

heman şêwazê, dîroka mîrekiyên din ên Kurdan bên lêkolandin. Çand, dîrok, hûner, jiyan û kevneşopiya Kurdan bi xwendineke navdîsiplînî hêdî hêdî bê ronîkirin. Serdema mîrekiyên Kurdan ji bo vê qadeke pir balkêş e. Me wek nimûne di dawiya xebatê xwe de ji dokûmentên heyî şecereya endamên malbata Rojkan derxist. Ev xebat ji bo malabatên din jî wê bibe mînak. Berê çendekê me heman xebat li ser malbata Boxtiyar kiribû. Ev terz xebat ne tenê xebatên siyâsî ne. Lêbelê dîrokeke civakî jî tê de veşartî ye. Di pêşerojê de mînakên vê xebatê dê zede bibin.

5. ŞECEREYÊ MÎRÊN ROJKAN⁴

4 - Şecereya mîrên Rojkan gor çavkaniyên heyî ji aliya me hatiye derxistin.

6. ENCAM

Di vê xebatê de çend dokûmentên girîng ên ku bi serdema mîrê Bedlîsê Mîr Şerefê Rojki (1508-1533) re têkildar in hatin pêşkêşkirin û di derheqê wan de zanînen heyî hatin nîrxandin. Kêlikên mezêlê Mîr Şerefê Rojki, diraveke zîv ku ji aliyê wî ve hatiye çapkirin û wêneya Mîr Şerefê Rojki ku ji aliyê neviyê wî Şerefexanê Bedlîsî ve di Şerefnamê de hatiye çêkirin dokûmentên pir girîng in ku di vê xebatê de hatin pêşkêşkirin. Di dawiyê nivîsarê de jî secereya mîrên Rojkan û endamên vê malbatê hatiye dayîn

7. ÇAVKANÎ

Abdulreşîb Yûsuf. (1991). *Hunerê Tabloyên Şerefnamê*. Sweden.

Emîrşahî Sebzwarî. (1398). *Dîwan*. tsh. Seîd Hemîdîyan. Întîşaratê Feyrûz. Tehran.

Parlak, G. (2007). “Şerefhanlar’a Ait Sikkeler Hakkında Bir Araştırma”. II. Van Gölü Havzası Sempozyumu. edit. Oktay Belli. Enqere.

Perk, H., Öztürk, H. (2007). *Bitlis Definesi*. Stenbol.

Îbn Fazlullah el-Umerî. (1988). *et-Te’rîf bi’l-Mustelehi’s-Şerîf*. tehqîq: Muhammed Huseyn Şemseddîn. Beyrut.

Îbn Hecer el-Eşqelanî. (1994). *Înbau’l-Xumr bi Enba’l-Umr*. tehqîq: Hesên Hebeşî. Qahîre.

Îbn Hicce el-Hemawî. (2005). *Qehwetü’l-Înşa*, tehqîq: Rudolf Vesely. Beyrut.

Îbn Nazirî’l-Ceyş. (1987). *Tesqîfu’t-Te’rîf bi’l-Mustelehi’s-Şerîf*, tehqîq: Rudolf Vesely. Qahîre.

Nardin Khalid Mohamad. (2016). *Les Miniatures du Şarafnâme*. Paris Sorbonne.

es-Sehmarî. (2009). *es-Sexru’l-Basîm fî Sina’atî’l-Katîb we’l-Katîm*, tehqîq: Eşref Muhemmed Enes. Qahîre.

Stephen Album. (2011). *Checklist of Islamic Coins*, (Third Edition). Santa Rosa.

Şerefexanê Bedlîsî. (1930). *Şerefname*, amade: Muhemmed Elî Ewnî. çap: Ferecullah Zekî el-Kurdî. Qahîre.

<https://www.zeno.ru/showphoto.php?photo=92631>

<https://ganjoor.net/khayyam/robaee/sh12>

<https://ganjoor.net/shahi/divan/robaee/sh6>

EXTENDED ABSTRACT

The oldest period in the history of the Kurdish people is undoubtedly the period of the emirates. Dozens of emirates have been established on the land of Kurdistan and in many ways have made an impact on Kurdish culture and traditions. The Rojkan emirate is more advanced than most Kurdish emirates. The Rojkan emirate is made up of twenty-four tribes from the Bedlis region and is formed as a political confederation. The tribe consisted of two branches. Half of those tribes were Bilbasi and the rest were Qewalisi. The leadership and administration of the tribe was always in the hands of the Ziyadin family, known in Kurdish history as the Rojki Princes. From the Kurdish emirates, Rojkan emirate in Bedlis, Behdinan in Amediye, Şenbo in Hakkari, Bohtan in Cizre, Erdelan in Sine and Melik in Heskif have risen to the level of ruling rulers and according to the conditions of their time also printed silver and copper coins, sermons were read on their names and most importantly they were sent a certificate by the Abbasid caliphs for the legitimacy of the administrative decrees.

One of those independent emirates was the Rojkan emirate and they printed silver coins in their own name for their legitimacy. When the inscriptions on this silver coin were read carefully, it turned out that the coin was in the name of Mir Şeref and was printed in the city of Bedlis. There are several princes in the history of the princes of Rojkan called Şeref. This time another question comes before us: Which Mir Şeref printed this coin? A while ago we came across this coin on the international numismatics website where the curators of the coin website had registered the coin on the Akkoyunlus and in the name of Sultan Kasim. After a thorough investigation it was found that this coin had nothing to do with the Akkoyunlus. So far several specimens of the coins of the Rojkan emirate have been found and are preserved in museums around the world. But the coin that is being offered now is not among them and has not yet been known and found. It is understood from the characteristics of the coin in the form, text and labels that the publisher of the coin is Mir Şeref and he is the co-ruler of Shah Ismail Safavid and Sultan Selim of the Ottoman Empire. The main source of his family, power and experiences is undoubtedly the book Şerefname of his grandson Şerefxanê Bedlîsî.

The coin was found in May 2005 in the Russian city of Petersburg. It is a silver coin. The text is written in an open line. There is unfortunately no printing history on the coin. The weight of the coin is 4.6 grams and its thickness is also about 20 mm. There are Arabic inscriptions on both sides of the coin: On the left side of the coin is the inscription: *"The great, noble and just Prince Mir Şeref - God bless his property - this coin was printed in Bedlis"*. On the right is the word Tawhid *"La ilaha illallah, Muhammad Rasulullah"* and the names of the first four Muslim caliphs *"Abu Bakr, Umar, Uthman, Ali"*.

Among the documents presented in this article in addition to this coin are: The tombstones of Mir Şeref Rojkî, a picture of Mir Şeref Rojkî made by his grandson Şerefxanê Bedlîsî in Şerefname. Finally, the genealogy of the Rojkan princes and members of this family is also given.

Tuhfetu'l-Xullan fi Zimanê Kurdan a Mela Mehmûdê Bazîdî

A Review of Mela Mahmoudi Bazidi's Tuhfetu'l-khullan fi Zimani Kurdan

Tahirhan Aydın*

Genre/Cure:

Short Article/ Gotara Kurt

Received/ Hatîn:

15/11/2021

Accepted/ Pejirandin:

08/12/2021

Published/ Weşandin:

28 /12/2021

ORCID:

0000-0002-2586-2956

Plagiarism/Întihal:

This article has been reviewed by at least two referees and scanned via ithenticate plagiarism website./ Ev gotar herî kêm ji aliyê 2 hakeman ve hatiye nirxandin û di malpera întihalê ithenticate re hatiye derbaskirin.

* Prof. Dr., Zanîngeha Mardin Artukluyê, Fakulteya Edebîyatê, Beşa Ziman û Edebîyata Kurdî, Mardin Artuklu Universty, Faculty of Literature, Department of Kurdish Language and Literature, tahirhan@hotmail.com

PUXTE:

Ev gotar, berhemeka destxet a bi navê *Tuhfetu'l-Xullan fi Zimanê Kurdanê* ji aliyê nasname, rewşa fîzîkî û naverokê ve vedikole. Tu guman tune ku ev berhem, ya Mela Mehmûdê Bazîdî ye û ji aliyê wî ve hatiye nivîsîn. Bazîdî dibêje ku Aleksandre Jaba bi kurdî ra eleqedar bûye û ji bo nivîsandina berhemeka bi vî rengî jê rica kirîye. Ji ber vê yekê, dibêje ku wî, ev berhem ji bo hevalê xwe (Jaba) wek dîyarîyek nivîsandîye. Ev berhema serbixwe, di halê hazir da bi awayekî tekûz, di koleksiyona Aleksandre Jabayî da li Pirtûkxaneya Akademîya Zanistan a Rûsyayê ye. Berhema ku ji 143 rûpelan pêk tê, rêzimana zimanê kurdî (kurmancî) vedibêje. Berhem ji gelek alîyan ve giring tê dîtin. Ev destxeta kevin û nardir ku der barê zimanê kurdî da hatiye nivîsîn, xebateka serbixwe ye û nisxeyeka wê ya din tune. Berhem digel pêşkêşkirina rêzimana kurdî, ji gelek aliyên wek hevok-sazî, peyvsazî, dengnasî, rastnivîsîn, alfabe, xalbendî, asta zimanî, bandora zimanên din û hêmanên çandê ve di pileya xezîneyeka bêhempa da ye. Berhem van mijarên bingehîn di hewîne: danasîna lêkerê û cureyên wê, danasîna navdêrê û cureyên wê, herf, dem, cihnav, ravek, rader, rengdêr, hokerên demê û yên cihî, daçek, gire, gihanek.

Peyvên Sereke: Mela Mehmûdê Bazîdî, Tuhfetu'l-Xullan, kurmancî, rêzimana kurdî, berhemên destxet.

ABSTRACT:

“A Review of Mela Mahmoudi Bazidi's Tuhfetu'l-Khullan fi Zimani Kurdan”

This work deals with the manuscript work of *Tuhfetu'l-Khullan fi Zimani Kurdan* in terms of identity, physical structure, and content. There is no doubt that this essay